

Použití stíhacího letectva v PVO vojsk

Major *Luděk Stodůlka*

Plánování bojového použití stíhacího letectva při PVO vojsk

Hlavní úkoly stíhacího letectva v operaci jsou zpracovány do zásadního dokumentu — **plánu bojové činnosti letectva** (letecké armády) v operaci. Na stanovení těchto úkolů má v první řadě vliv rozhodnutí velitele fronty. Plán, který kromě hlavních úkolů obsahuje také časový předpoklad a rozdělení úsilí, zpracovává štáb letecké armády. Druhým dokumentem, který zachycuje plánovanou činnost stíhacího letectva je **plán protivzdušné obrany vojsk** v operaci. Ten zpracovává podle pokynů velitele fronty náčelník vojska PVO se svým štábem. Z hlediska stíhacího letectva je v něm rozpracováno jeho použití při plnění úkolů PVO vojsk v operaci. Třetím dokumentem, který by měl zpracovávat na tomto stupni velení společně štáb náčelníka vojska PVO a letecké armády, je **plán součinnosti sil a prostředků PVO**. Cílem zpracování tohoto plánu je zachytit smluvené podmínky bojové činnosti všech prostředků PVO v pásmu fronty k efektivnímu a sladěnému jejich využití. Soudobé podmínky válečného sražení vyžadují od štábů operativní, účelnou a rychlou činnost. Tento oprávněný požadavek vyžaduje rozebrat a zvolit obsah uvedených tří dokumentů tak, aby byl každý v souladu se svým určením výstižný a přitom, aby se v jednom plánu neopakovaly skutečnosti uvedené v druhém. Situace je v tomto směru komplikována tím, že také štáb stíhací letecké divize (která bude někdy představovat všechno stíhací letectvo letecké armády) by měl zpracovávat na operaci plán součinnosti s ostatními prostředky PVO. V tomto případě bude účelné zpracovat plán součinnosti na stupni letecké armády za přítomnosti hlavních funkcionářů štábů stíhací letecké divize (která bude jediným partnerem ostatních pozemních prostředků PVO).

K obsahovému zpracování plánů a vůbec všech dokumentů, které mají dávat

určitou směrnicí pro nastávající boj, chci poznamenat, že všechny zpracovávané dokumenty, ať již na nich velitelé a štáby stráví jakkoliv dlouhou dobu, ať jsou jakkoli obsažné, nemohou vyčerpat celý průběh bojů a operace a dát návod k řešení všech situací. Proto bude účelné zpracovat tyto dokumenty obsahově tak, aby vedly k splnění hlavního cíle bojů a operace, ukazovaly správný směr činnosti a nekladly si za úkol vyřešit každou maličkost. Takto zpracované dokumenty dají podřízeným velitelům a vojskům možnosti iniciativně, tvůrčím způsobem rozvinout plně své úsilí jak při plánování tak v boji.

V zájmu uceleného a skutečně nejúčelnějšího obsahového i formálního zpracování uvedených tří dokumentů bude správné určit již pro plánování bojové činnosti tu skupinu důstojníků štábu letecké armády, která se bude zabývat řízením činnosti stíhacího letectva v celém průběhu operace. V čele této skupiny by měl být zástupce velitele letecké armády, aby v dalším mohl nejen vyžadovat, ale podle vzniklé situace a výsledků bojové činnosti přímo a rychle rozhodovat o způsobech využití stíhacího letectva při PVO vojsk.

Může nastat případ, že letecká armáda bude mít ve své organizaci pouze jednu stíhací leteckou divizi. Zdálo by se, že velitel a štáb této divize bude při plánování a řízení činnosti stíhacího letectva prakticky zdvojit uvedanou skupinu letecké armády. Ve skutečnosti tato skupina zdaleka nemůže v **plném rozsahu** vyčerpat náplň činnosti velitele a štábu stíhací letecké divize ani pokud jde o **přímé řízení činnosti** stíhacího letectva tj. **velení podřízeným** útvarům. K uplatnění aktivní úlohy velitele a štábu stíhací letecké divize i **při plánování** bude účelné přizvat hlavní funkcionáře

stíhací letecké divize k účasti na zpracování příslušných statí jmenovaných tří základních dokumentů. Bude-li velitel letecké armády disponovat větším počtem stíhacích leteckých divizí, bude účelné, aby štáb letecké armády využil podklady od jejich štábů, zpracoval plány a seznámil s nimi velitele těchto svazků v potřebném rozsahu.

Počet stíhacích leteckých divizí nezbytně tedy ovlivní způsob plánování na stupni letecké armády. Měl by jej však také ovlivnit na stupni stíhací letecké divize. Bude-li veškeré stíhací letectvo letecké armády tvořit pouze jedna divize, nebude nutné zpracovávat na stupni stíhací letecké divize dlouhodobější plány — plán bojové činnosti svazku a plán součinnosti nebo jiný součinnostní dokument. Velitel a štáb stíhací letecké divize mohou při zpracování svých rozkazů, nařízení a dalších plánů či grafikonů vycházet přímo z plánu letecké armády. A to tím spíše, zúčastní-li se zpracování těchto plánů u štábu letecké armády. Velitelé a štáby

stíhacích leteckých divizí (má-li jich letecká armáda více) zpracovávají na základě rozkazů a nařízení velitele letecké armády pro řízení bojové činnosti vedle hlavního dokumentu (plán bojové činnosti svazku — zpravidla na několik dní operace — nebo grafický plán bojové činnosti — na jednotlivé dny) také dokument proti řízení součinnosti PVO. Vycházejí přitom z rozkazů a nařízení letecké armády, ale také z výsledků dohodou součinnosti s veliteli a štáby ostatních sil a prostředků PVO, které s nimi v jejich prostoru bojové činnosti budou společně působit. Tímto partnerem bude zpravidla náčelník vojsk PVO vševojskové armády se svým štábem popřípadě velitelé svazků pozemních prostředků PVO, rozmístěných v prostoru bojové činnosti stíhací letecké divize. Nejlepší formou tohoto dokumentu by byla tabulka nebo mapa součinnosti. Dokument by měl obsahovat v menším měřítku (ale tím konkrétněji) v podstatě totéž co plán součinnosti sil a prostředků PVO na stupni letecké armády.

Orgány a místa velení stíhacímu letectvu při PVO vojsk

Bojovou činnost stíhacího letectva v operaci určuje rozkazy a nařízení velitele letecké armády v duchu zámyslu a rozhodnutí velitel frontu. Sám však bude mít zřídka možnost řídit činnost stíhacího letectva na operačním stupni, poněvadž bude zaneprázdněn řízením činnosti celé letecké armády. Proto bude nutné, aby činnost stíhacího letectva řídila na stupni letecké armády zvláštní skupina pracovníků s odděleným pracovištěm. Činnost stíhacího letectva má jiný charakter než činnost ostatních druhů letectva. Stíhací letectvo je v podstatě prostředek obrany, kdežto ostatní druhy letectva, především tzv. úderné letectvo jsou naopak prostředkem útočným. Z toho vyplývá odlišnost ve způsobu jeho bojového použití i řízení jeho činnosti. Tato skutečnost je dalším důvodem k vytvoření zvláštní skupiny štábu letecké armády pro plánování a řízení činnosti stíhacího letectva.

Za protivzdušnou obranu pozemních vojsk odpovídá velitel frontu náčelník vojska PVO. I když přímo činnost stíhacího letectva neřídí, musí mu být vytvořeny podmínky, aby mohl v zájmu sjednocení činnosti všech prostředků PVO ovlivňovat také činnost stíhacího letectva. Předpokládaný průběh soudobých

operací a bojů bude vyžadovat, aby se i protivzdušná obrana pružně a rychle přizpůsobovala stálým a rychlým změnám v situaci. V průběhu operace bude nutné sladit použití všech prostředků PVO, jejichž činnost musí být řízena centralizovaně. U sil a prostředků PVO státu je tento požadavek splněn téměř ve všech oblastech, především v osobě jediného velitele a štábu. U sil a prostředků PVO vojsk tomu tak není. Proto je výhodné, aby dva řídicí činitelé sil a prostředků PVO vojsk měli v průběhu operace společné VS, aby tak přímým stykem mohli koordinovat činnost podřízených vojsk. Toto společné místo velení může být buď v rámci VS frontu nebo letecké armády. Obě varianty mají své výhody a nevýhody, dané především přimknutostí či odtržeností od mateřského štábu. To buď zlepšuje nebo znesnadňuje bezprostřední informovanost o situaci a požadavcích vojsk. Odtrženosti lze však zabránit vhodně organizovaným spojením. A tak o variantě rozmístění bude účelné rozhodovat podle konkrétních podmínek, a dle toho, která varianta bude zabezpečovat kvalitnější a rychlejší odběr zpráv o vzdušné situaci a možnostech podřízených. Tuto volbu ovlivní v neposlední řadě možnost disponovat automatizačními zařízeními a

využívat počítačací stroje k plánování a řízení protivzdušné obrany vojsk.

Bude-li mít letecká armáda pouze jednu stíhací leteckou divizi, bude účelné rozmísťovat VS tohoto svazku v blízkosti společného VS náčelníka vojska PVO frontu a skupiny pro řízení činnosti stíhacího letectva letecké armády. Tím budou vytvořeny vhodné podmínky k zajištění přímého styku funkcionářů a obou těchto VS. PVS stíhací letecké divize bude účelné rozmísťovat v blízkosti VS vševojskové armády, která bude plnit hlavní úkol v rámci frontu, aby náčelník vojska PVO této armády měl přímý styk a vliv na použití stíhacího letectva v zájmu sladěné PVO jeho armády. Z tétož důvodu bude výhodné rozmísťovat PVS stíhacích leteckých divizí v blízkosti VS vševojskových armád v těch případech, kdy letecká armáda bude mít ve své operační sestavě více než jednu stíhací leteckou divizi. Naváděcí (pomocné naváděcí) stanoviště těchto divizí bude pak účelné rozmísťovat v blízkosti nebo společně s VS protiletadlových raketových svazků vševojskových armád. Tím vytvoříme vhodné předpoklady pro řízení taktické součinnosti mezi stíhacím letectvem a protiletadlovým raketovým vojskem. Se stejným cílem můžeme také vysílat na tato VS alespoň představitel stíhacího letectva.

Na stupni letecké armády plní úkoly součinnosti skupina pro řízení činnosti stíhacího letectva letecké armády, která by měla mít v průběhu operace své místo na VS náčelníka vojska PVO frontu. V zájmu sladěného použití všech prostředků PVO bude účelné, aby součinnostní orgán nebo představitel stíhacího letectva byl také přímo na VS náčelníka vojska PVO, i když v blízkosti tohoto VS bude některé z míst velení stíhací letecké divize.

V bojích může dojít k situacím, že stíhací letectvo bude plnit úkoly protivzdušné obrany vojsk více méně samostatně tj. v prostoru či pásnu, kde nebudou dislokovány útvary či jednotky

protiletadlového raketového vojska. V tom případě budou určujícím činitelem při boji se vzdušným nepřítelem, při jeho řízení a součinnosti zájmy a možnosti stíhacího letectva. Ostatní pozemní prostředky PVO (tj. PLD) je musí respektovat. To bude prakticky znamenat, že velitel svazku (nebo útvaru) stíhacího letectva bude oprávněn vydat v daném prostoru zákaz činnosti jiných prostředků PVO, aby tím zajistil pro stíhací letectvo volnost jednání a manévru. Takový zákaz bude vydávat zpravidla vždy pro určitou, časově omezenou etapu bojové činnosti neb pro určitý nepřátelský vzdušný cíl cestou součinnostních orgánů vlastních nebo vojskových.

* * *

Protože za protivzdušnou obranu vojsk vcelku odpovídá náčelník vojska PVO, budou mu také podřízeny radiolokační prostředky, aby z nich mohl být vytvořen systém průzkumu vzdušného prostoru. Radiolokátory potřebuje nutně pro svoji činnost také stíhací letectvo. Nemá je však k průzkumu vzdušného prostoru, ale k navádění stíhačů na vzdušné cíle a k zajištění bezpečnosti letů vlastních letounů. Tyto lokátory mohou plnit úkoly průzkumu vzdušného prostoru jen z části. Stíhací letectvo musí proto v zájmu získávání včasných údajů o vzdušném nepříteli ze širokého pásma průzkumu, odebrat a využívat hlášení od radiolokátorů vojska PVO, popřípadě na některých výhodných (a v součinnostních dokumentech uvedených) radiotechnických hláškách vojska PVO rozvinout svá pomocná nebo předsunutá naváděcí stanoviště. Tím se může značně zvýšit kapacita navedení stíhačů. Požadavek budování dvou autonomních radiolokačních systémů (stíhacího letectva a vojska PVO), u kterých by byla zajištěna možnost manévru, vytváření záloh apod., je z hlediska materiálních i taktických nereálný. Opačný postup, směřující k centralizaci velení všem prostředkům PVO pod jedním náčelníkem (velitelem) je konstruktivnější a účelnější.

K bojové činnosti stíhacího letectva při PVO vojsk a k jejímu řízení

Podle zpracovaných plánů, tabulek, grafikonů, rozkazů a nařízení budou řídit činnost stíhacího letectva při protivzdušné obraně přímo velitelé stíhacích leteckých divizí a pluků. Protože však tato bojová činnost bude probíhat v celkovém

rámci frontové a armádní operace a protože stíhací letectvo není již jediným, ani hlavním prostředkem PVO, bude třeba jeho činnost usměrňovat a ovlivňovat v průběhu bojové činnosti jednak z vyšších stupňů velení letecké armády a pak

také podle požadavků náčelníka vojska PVO frontu, popřípadě armád. K tomu vyčleníme orgány ze štábu letecké armády a stíhacích leteckých divízi.

Skupina štábu letecké armády pro řízení bojové činnosti stíhacího letectva při PVO vojsk bude podle zpracovaných plánů sledovat a vyhodnocovat bojovou činnost stíhacího letectva s důrazem na efektivnost jeho využití, zajištění sladěné součinnosti se silami a prostředky PVO vojsk, stíhacím letectvem sousedů a mezi tím také PVOS. Tato skupina nebude přímo řídit bojovou činnost stíhačů ve vzduchu, ale musí si udržovat stálý přehled o možnostech rozmístění a situaci stíhacích leteckých divízi a pluků. Na základě všech těchto znalostí, které získá jednak sledováním vzdušné situace na společném VS s náčelníkem vojska PVO, jednak z hlášení od podřízených, může skupina plnit v boji tyto úkoly:

- překládat náčelníkovi vojska PVO návrhy na využití vyčleněného úsilí stíhacího letectva v jednotlivých fázích operace,

- předávat rozhodnutí náčelníka vojska PVO štábu letecké armády nebo v zájmu uspišení zásahu raději přímo štábu stíhací letecké divíze, která bude úkol plnit,

- informovat velitele a štáb letecké armády v potřebném rozsahu činnosti a dislokaci vojska PVO, popřípadě také svazků pozemních vojsk (především prvosledových),

- vést přehled o čerpání úsilí stíhacího letectva a podávat o tom náčelníkovi vojska PVO informace,

- sledovat a vyhodnocovat dodržování zásad součinnosti stíhacího letectva a pozemních prostředků PVO a spolu se štábem náčelníka vojska PVO navrhnout a zabezpečovat opatření k odstranění nedostatků v součinnosti,

- sledovat činnost součinnostních skupin (orgánů) stíhacího letectva u štábů vojska PVO a naváděcích stanovišť stíhacího letectva,

- navrhnout podle vývoje situace změny v součinnosti, dislokaci a opatření k zabezpečení stíhacího letectva,

- v případě nebezpečí z prodlení přijímat iniciativně řešení k úspěšné činnosti stíhacího letectva a své rozhodnutí hlásit veliteli letecké armády.

Protože na VS náčelníka vojska PVO budou k dispozici nejčerstvější a souhrnné zprávy o vzdušné situaci a protože tam bude také součinnostní skupina armády

PVOS, může skupina štábu letecké armády pro řízení bojové činnosti stíhacího letectva využít těchto vhodných podmínek také k sledování a zabezpečování sladěné činnosti se stíhacím letectvem sousedů a tedy také armády PVOS. Těžiště této činnosti je především u štábů (VS) sousedících svazků stíhacího letectva, ovšem i na stupni armád (frontu) budou nutné řídicí zásahy, hlavně pokud půjde o vzájemné využívání stanoveného součinnostního úsilí, využívání popř. i předávání letišť, zabezpečení styku mezi veliteli leteckých svazů apod.

V této souvislosti zaslouží zvláštní zmínku úloha leteckých operačních skupin, které vysílá letecká armáda na VS vševojskových armád. Tyto nepočtené orgány musí vyvíjet maximální úsilí, aby zvládly úkoly spojené s řízením bojového použití tzv. úderného, dále průzkumného a popřípadě také dopravního letectva. Nebylo by ovšem logické nechtít na této letecké operační skupině, aby plnila základní povinnosti vůči stále významné složce letecké armády — stíhacímu letectvu. A to tím spíše, budou-li na stejném pracovišti — VS vševojskové armády — pracovat také součinnostní orgány — představitel stíhacího letectva, které bude vysílat na VS náčelníka vojska PVO vševojskové armády štáb součinnostní stíhací letecké divíze. S přispěním součinnostní skupiny (představitel) stíhacího letectva si může letecká operační skupina po celou dobu operace udržovat přehled o činnosti a možnostech stíhacího letectva, aby tak mohla ovlivňovat i jeho využití, stejně tak jako tomu je u ostatních druhů letectva. Bude účelné, aby se součinnostní skupina (představitel) stíhacího letectva přimkla úzce k letecké operační skupině, stala se jejím orgánem, i když s ní nebude trvale na společném pracovišti a nebude její organickou částí. Tímto opatřením by se předešlo možné dvoj kolejnosti při řízení činnosti stíhacího letectva a zajistilo bezprostřední uplatňování zájmů pozemních vojsk na jeho činnost. Realizace tohoto návrhu by také vytvářela předpoklady k lepšímu společnému použití všech druhů letectva.

Na přímém řízení bojové činnosti stíhacího letectva při protivzdušné obraně vojsk, tj. na řízení jeho zásahu od vzletu do přistání, se podílí velitelé a štáby stíhacích leteckých divízi a pluků, směny velitelských a naváděcích stanovišť. Nedal jsem si za cíl rozebrat v tomto článku i tyto otázky. Považuji však za nutné při-

pomenout, že požadavek aktivní, iniciativní, rychlé a tvůrčí práce velitelů a štábů, vynucený předpokládaným rychlým tempem operací, častými změnami v jejich průběhu, mohutnými zbraněmi a prostředky ničení, neopravňuje k opuštění osvědčené metodiky velitelské a štábní práce a k nahrazení jí živelnou, překotnou a málo cílevědomou činností. Naopak. Vyžadoval-li dřívější způsob řízení operací a bojů přesné a podrobné podklady pro rozhodnutí velitele, zůstává to povinností štábů i v dnešních podmínkách, ale v daleko koncentrovanější formě, mnohem rychleji a za pomoci moderní bojové i speciální techniky.

Ještě několik poznámek k vlastní bojové činnosti stíhacího letectva. Úkoly protivzdušné obrany pozemních vojsk v operaci může stíhací letectvo plnit:

- střežením na letišti,
- střežením ve vzduchu (přehrazováním),
- lovem.

Při střežení na letišti jsou piloti, technický personál a stíhací letouny na letišti v pohotovosti čís. 3 až 1 připraveni na rozkaz velitele vzletnout ke splnění úkolu, který je stíhačům upřesňován zpravidla až ve vzduchu. Stupeň pohotovosti (jeho výšku a počet stíhačů) určuje velitel, který zodpovídá za splnění stanovených úkolů stíhacího letectva v daném prostoru a v dané době, podle charakteru činnosti vzdušného nepřítele, možnosti stíhacího letectva a možnosti vlastních prostředků průzkumu vzdušného prostoru zjistit vzdušného nepřítele v určených výškách na určitých čarách. Stupeň pohotovosti se prakticky projevuje delší nebo kratší dobou, kterou potřebuje stíhač od vydání rozkazu ke vzletu a výstupu do určité výšky. Střeh na letišti je nejvýhodnější způsob bojové činnosti z hlediska hospodárnosti a šetření lidského úsilí. Není možné s ním ovšem vystačit. Pohotovost stíhacího letectva k aktivnímu zásahu proti nepříteli a k úspěšnému boji s ním musíme dále zvyšovat. Aktivní činnost vzdušného nepřítele a neschopnost (technická) vlastních prostředků průzkumu vzdušného prostoru — zjistit a vést vzdušné cíle na takovou vzdálenost, aby mohly být stíhači zničeny před tím, než splní svůj úkol — nutí k dalším opatřením pro urychlení zásahu stíhacího letectva. Způsob bojové činnosti — střeh na letišti proto ještě dále zvyšujeme tak, že stíhací letoun s nahozeným motorem, připravený na určený signál k okamžitému

vzletu, udržujeme po velmi krátkou dobu v tzv. „zvýšené pohotovosti“ přímo na vzletovém přistávacím pásmu nebo na stojánce v těsné jeho blízkosti. K takovému opatření dochází v praxi zatím jen zřídka a pouze v případech, kdy hrozí již přímé nebezpečí proniknutí vzdušného cíle do bráněného prostoru a kdy není jisté, zda vzdušný nepřítel nebo narušitel skutečně přelétne vypočítanou čáru zdvihu stíhačů směrem k bráněnému prostoru.

Podle čar zdvihu počítaných předběžně pomocí mechanických prostředků a pomůcek letovody VS nebo vypočítaných souběžně, zvláště pro každý cíl, podle charakteristik jeho letu automatickým nebo poloautomatickým zařízením, vydávají odpovědní funkcionáři (velitelé, náčelníci či operační dozorcí na VS) rozkaz ke vzletu stíhačů ze střehu na letišti (určeného stupně pohotovosti stíhačů). Pohotovost stíhačů může být tím nižší (tj. číslo, které ji označuje tím vyšší), čím mohou být uvedené čáry zdvihu posunuty více do hloubky území nepřítelů*).

V současné době, při vysokých rychlostech prostředků vzdušného napadení, jde prakticky o vteřiny nebo maximálně desítky vteřin. Stíhači proto mohou být udržováni pouze v pohotovosti číslo 1, popřípadě číslo 2. V některých případech a bude to pravděpodobně častý případ, nebude stačit ani tzv. zvýšená pohotovost a stíhači musí k zabezpečení včasného střetnutí možných cílů, především nízkoletajících, do vzduchu. A to již přicházíme do „střežení na letišti“ k jiným způsobům bojové činnosti stíhacího letectva.

Tim je **střeh ve vzduchu** (dříve přehrazování). K přehrazení pravděpodobného náletového směru vzdušného nepřítele očekávají stíhači zpravidla nad jeho územím v určeném prostoru, rozsahu výšek a čase a brání nepřátelským prostředkům vzdušného napadení v proniknutí do bráněného prostoru. Tento úkol mohou stíhači plnit buď zcela samostatně, tj. bez pomoci pozemních radiolokačních prostředků nebo v těsné součinnosti s nimi. K prvnímu případu musí dojít tehdy, budeme-li nuceni vyslat stíhače mimo účinný dosah radiolokátorů, např.

*] Poznámka: např. v pohotovosti čís. 3 jsou letouny sice v plné míře připraveny, ale piloti a technický personál nemusí být přímo u letounů. V pohotovosti čís. 1 musí být piloti plně připraveni u letounech. Z pohotovosti čís. 3 musí stíhač vzletnout do 12 — 15 minut, z pohotovosti čís. 1 do 2 — 4 minut.

při zabezpečování vysazení a bojové činnosti výsadku, nebo i k střetnutí nízkoletajících vzdušných cílů, které nemožou naše radiolokátory včas nebo vůbec zachytit. Je to nepříznivá situace proto, že možnosti vyhledávání vzdušných cílů stíhači jsou vlivem velkých rychlostí sblížení omezenější. V takových případech může stíhačům prospět speciální letoun vybavený kruhovým přehledovým radiolokátorem, zařazený do jejich bojové sestavy nebo do sestavy zabezpečovaného dopravního výsadkového letectva. Tento letoun může zajišťovat výstrahu stíhačů před blížícím se vzdušným nepřítelem.

V druhém případě budou stíhači vysíláni **zpravidla již při odrážení** hromadných úderů vzdušného nepřítele do určeného prostoru přehrazování a za pomoci údajů radiolokátorů, předávaných jim potřebnou formou velitelskými či naváděcími stanovišti, navádění na určené vzdušné cíle, zamýšlející proniknout do bráněného prostoru.

O vyslání stíhačů ke střehu ve vzduchu (přehrazování) především v boji s nízkoletajícími vzdušnými cíli v rámci hromadných nebo početnějších úderů vzdušného nepřítele, musí rozhodovat při nejmenším velitel stíhačí letecké divize. Decentralizovaně řízené přehrazování by nemělo požadovaný úspěch, protože by nezabezpečovalo zásah proti všem vzdušným cílům pronikajícím na široké frontě z různých směrů a na různých výškách do bráněného prostoru. Proto musí být v tomto případě použito ke střehu (přehrazování) ve více prostorech větších sil než má k dispozici velitel stíhačího leteckého pluku. Ten bude schopen úspěšně řídit zásah stíhačů pouze při boji s málo početným vzdušným nepřítelem.

Střeh ve vzduchu značně vyčerpává úsilí stíhačího letectva, přispívá k značnému úbytku resursu draků a motorů stíhačích letounů, spotřebě materiálů při jejich ošetřování i provozu a hlavně pak opotřebování lidských rezerv — pilotů, techniků, bojových směn VS. Je to tím citelnější, že tento způsob často nevede k přímému zásahu proti vzdušnému nepříteli. Je jen jakýmsi preventivním opatřením. Proto se střeh ve vzduchu použije v zájmu zajištění včasného zásahu stíhačího letectva jen tehdy, není-li skutečně jiného vyhnutí.

Někde se v souvislosti se způsoby bojové činnosti staví přehrazování jako jiný způsob bojové činnosti než **střeh ve vzduchu**. To je proto, že střeh ve vzduchu

má být údajně pokračováním střehu na letišti pro případy, kdy by nestačilo stíhačí letectvo včas střetnout vzdušného nepřítele po vzletu z určeného stupně pohotovosti na letišti. Stíhači mají při střehu ve vzduchu vyčkávat nad určeným místem bez úkolu, který je jim vydán až při začátku navádění. Domnívám se, že snaha po rozdělení těchto způsobů bojové činnosti není správná a že střeh ve vzduchu je totožný s přehrazováním. Ke zdůvodnění tohoto názoru uvádím:

1. Velitel, který se pro přehrazování rozhodl, učinil tak proto, aby zabezpečil včasné zásah stíhačů proti ještě neurčeným, neznámým, ale z daného směru a v určité výšce očekávaným vzdušným cílům. Důvodem jeho rozhodnutí je tedy určité podezření činnosti potenciálního nepřítele a ne konkrétní vzdušný cíl. Stejně důvody vedou i k uvedení stíhačů do „střehu ve vzduchu“.

2. Zmíněný velitel v zájmu včasného střetnutí vzdušných cílů vyšle stíhače ne nad dobré orientační body nebo dokonce nad radionavigační majáky, ale do těch prostorů, odkud by měli stíhači optimální podmínky k zásahu, tj. k zaujetí výhodného počátečního bodu zteče. Opačný postup — vyčkávací — omezuje nezbytně aktivitu stíhačích pilotů. Bere jim totiž možnost vyhledávat iniciativně a samostatně vzdušného nepřítele a ničit ho.

„Přehrazování“ nebo „střeh ve vzduchu“ budeme používat v těch případech, kdy by nestačili stíhači účinně ubránit vojska, určené objekty nebo prostory ze střehu na letišti, zpravidla již v průběhu vzdušných bojů, při odrážení hromadných úderů nepřítele, z různých směrů a v různých výškách. Vzdušný nepřítel při pronikání nad naše území ve středních, velkých stratosférických výškách bude zjišťován radiolokátory zpravidla vždy na větší vzdálenosti, dovolující včasné zásah stíhačů. Přehrazování v těchto případech nebude zpravidla nutné. A to tím spíše, že v těchto výškách bude účinně zasahovat také protiletadlové raketové vojsko.

Přehrazování (střeh ve vzduchu) však bude nutné a nejučinější při boji s nízkoletajícími vzdušným nepřítelem, s těmi vzdušnými cíli, které vlastní radiolokátory nezachytí.

Ze všech těchto důvodů vyplývá neoprávněnost a zbytečnost snah po zavedení nového způsobu bojové činnosti stíhačího letectva. Je však nutné rozhodnout, který název používat. Sám se stavím

za „přehrazování“, protože sám pojem „střeh“ je v rozporu s požadavkem aktivní činnosti stíhačů vůči nepříteli od okamžiku vzletu až po přistání.

Při činnosti stíhacího letectva způsobem **lovu** jsou vysílány vycvičené osádky zpravidla po dvojicích a rojích, v širokém pásmu, do prostorů na vzdálených přístupech k bráněným objektům (tedy nad území nepřítel). Pro jednu skupinu se může vyčlenit pás široký 3–10 km a dlouhý do jedné třetiny taktického doletu daného typu stíhače. Šířka pásma lovu bude záviset na silách stíhacího letectva, které budou k dispozici, na výškách letu stíhačů při tomto způsobu bojové činnosti a na dohlednosti v prostoru. Délka pásma bude závislá na taktickém doletu stíhačů podle typu a stanovené výšky letu a také na požadavku ničení vzdušných cílů nepřítel co do hloubky jeho území.

Při lovu vyhledávají stíhači zpravidla samostatně, bez pomoci prostředků průzkumu vzdušného prostoru, v určených prostorech, vzdušné, někdy i pozemní cíle (především zbraně hromadného ničení, jejich nosiče a prostředky potřebné k provozu a dále prostředky vzdušného napadení nepřítel, směřující do bráněného prostoru) a ničí je palbou svých zbraní.

Tento způsob bojové činnosti musí být plánován v širším měřítku, většinou štábem letecké armády. Činnost jednotlivých stíhačů nebo skupin tímto způsobem

by byla málo účinná a při dnešní hodnotě PVO by pravděpodobně znamenala zkázu stíhačů. Lov jako způsob bojové činnosti stíhacího letectva je při správné organizaci a řízení velmi účinný. Dává možnost uplatnit iniciativu a aktivitu stíhačů a vytvořit vhodné podmínky součinnosti s pozemními prostředky PVO tím, že stíhači působí mimo jejich prostory bojové činnosti. Musí být však plánován spolu s jinou činností stíhacího i jiných druhů letectva a pozemních prostředků PVO. Sám tento způsob nezabezpečuje splnění úkolů PVO, tj. nepropustit žádný nepřátelský prostředek vzdušného napadení. Při jeho uskutečnění musí být v každém případě část stíhačů připravena ve střehu na letišti a nebo v prostorech přehrazování k zachycení proniknuvších vzdušných cílů. Musí být stále v pohotovosti také pozemní prostředky PVO. Dále bude nutné vysílat na „lov“ spolu se stíhači skupiny stíhacích bombardovacích letounů k úderům na letiště, VS, navigační systém a stanoviště a lokátory. Sám způsob „lovu“ nemá již tak vysloveně obranný charakter jako střeh na letišti či přehrazování, které jsou vždy obranným protiopatřením a reagují na konkrétní činnost vzdušného nepřítel. Lov je způsob aktivní. Bude mít proto své oprávnění vždy tam, kde v zájmu protivzdušné obrany vojsk budeme bojovat o zvýraznění či udržení nadvlády ve vzduchu nebo budeme chtít zvrátit dosud nepříznivou situaci v náš prospěch.